

Het is in de muziekgeschiedenis geen ongewoon verschijnsel dat genres, stijlen en vormen verbintenissen met elkaar aangaan. De klassieke componist Bartók trekt met zijn bandrecorder het Hongaarse platteland in om volksmuziek te registreren en zich erdoor te laten inspireren, in de middeleeuwen duiken antieke Griekse toonsystemen op, jazzpianist Dave Brubeck hanteert exotische Turkse ritmes, de Beatles kleuren hun muziek met de klanken van de Indiase sitar. Bach bewerkt Vivaldi, Strawinsky steekt Bachs koraal 'Vom Himmel hoch' in een twintigste-eeuws jasje, Messiaen overbrugt eeuwen en continenten door gebruik te maken van klassieke ritmes uit het verre oosten.

Wat is er dan zo bijzonder aan het project *Sacred Bridges*? Niet zozeer dus dat er muzikale bruggen worden geslagen, maar vooral dat deze *sacred* zijn. Godsdiensten hebben nu eenmaal de neiging zich duidelijk van elkaar te onderscheiden, en een van de uitingsvormen van hun identiteit is een eigen, herkenbare liturgische muziek. Zelfs als er sprake is van gemeenschappelijke wortels, zoals het geval is bij de 'godsdiensten van het boek' jodendom, christendom en islam, zelfs dan verschillen hun liturgische muzikale talen hemelsbreed. Alleen al binnen het christendom onderscheiden zich het katholieke gregoriaans, de calvinistische psalmmelodieën en het lutherse koraal onmiskenbaar van elkaar.

In *Sacred Bridges* staan de oudtestamentische psalmen centraal, met een accent op de muzikale vormgeving die deze tijdens de hervorming van Calvijn hebben gekregen. Calvijn was wars van muzikale opsmuk en vond dat de psalmen op eenvoudige eenstemmige melodieën zonder instrumentale begeleiding door het volk gezongen moesten kunnen worden. Daartoe gebruikte hij rijmende coupletten, Franse bewerkingen van de oorspronkelijke Hebreeuwse teksten. Ze werden in vele talen vertaald, en zo worden ze tot op de dag van vandaag ook nog in Nederlandse kerken gezongen.

Sacred Bridges belicht drie manieren waarop de psalmen in verschillende culturen muzikaal zijn vormgegeven.

Allereerst, dicht bij huis, komen de originele 'Geneefse psalmen' langs: de melodieën die door Calvijn geschikt werden bevonden om de 150 berijmde psalmen in de liturgie te zingen. De kunstvijandigheid van Calvijn kon niet beletten dat deze melodieën in meerstemmige composities werden verwerkt, zij het buiten de liturgie en bestemd voor de huiselijke kring. We horen de eenvoudige zettingen van de Fransman Claude Goudimel en de gecompliceerde meerstemmigheid van onze eigen Jan Pieterszoon Sweelinck.

Verder wordt de schijnwerper gericht op de Italiaanse jood Salomone Rossi Hebreo die in 1622 een verzameling psalmcomposities het licht deed zien. Hij sloeg een brug tussen de oorspronkelijke Hebreeuwse teksten en de in die tijd moderne meerstemmigheid van de

renaissance, bestemd voor het in 1612 gestichte getto van Mantua.

Als derde bruggenbouwer voert *Sacred Bridges* Alî Ufkî ten tonele, een van oorsprong Poolse kerkmusicus, na gevangenneming door de Tartaren als slaaf beland in Turkije. Hij werd een gerespecteerd persoon aan het hof van Sultan Mehmet IV van Constantinopel (1648-1678). Hoewel bekeerd tot de islam was hij de Geneefse psalmen uit zijn calvinistische jeugd niet vergeten: hij vertaalde een 25-tal ervan, met behoud van de oorspronkelijke melodieën, in het Turks en paste ze in in het toenmalige Ottomaanse toonsysteem.

Zo brengt *Sacred Bridges* vanuit de oorspronkelijke oudtestamentische psalmteksten muzikale werelden bijeen die op het eerste gezicht mijlenver uiteen lijken te liggen. Het project wil, althans op muzikaal gebied, een brug slaan tussen jodendom, islam en christendom en hoopt zo de onderlinge verdraagzaamheid tussen deze drie 'religies van het boek' te bevorderen.